

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Код: **91-737-33** Дисциплина: **Съдебна експертиза за идентификация на транспортни средства**

Ниво: **7. Магистър** ECTS
кредити: **3**

Обучаващо звено: катедра “Сигурност и безопасност”

Анотация на учебната дисциплина

Учебната дисциплина е елемент от модула на задължителния блок на учебните дисциплини. Предназначена е за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалността “Съдебни, компютърни автотехнически експертизи”.

Учебната дисциплина “Съдебна експертиза за идентификация на транспортни средства” е обвързана структурно-логически с останалите задължителни и избираеми дисциплини и осигурява вземането на решение от съответните лица за подготовка и провеждане на комплекс от мероприятия при произшествия с ППС.

Програмата е структурирана в отделни теми, всяка от които третира основни въпроси от дисциплината и завършва с определена форма на контрол.

Учебната дисциплина “Съдебна експертиза за идентификация на транспортни средства” включва концентрично разположени и взаимно обусловени групи от проблеми.

Обучението на магистъра се базира на:

- комплексна фундаментална подготовка в областта на техническите науки;
- обща и специална подготовка, която оформя професионалната квалификация.

Профилираната подготовка се реализира въз основа на направен избор от страна на специалиста от група избираеми дисциплини.

Компетентности като очаквани резултати от обучението

Знания:

Основната цел на дисциплината “Съдебна експертиза за идентификация на транспортни средства” е обучаемите да придобият знания и умения за научно-методичния апарат на СКАТЕ, както и да се запознаят с основните законодателни положения, регламентиращи дейността на експерта, и с документацията, използвана при подготовката и провеждането на съдебно и служебно разследване на ПТП.

В резултат на преминаване на теоретичния курс на обучение в предвидения обем и последователност на темите, съгласно учебния план и настоящата учебна програма, специалистът ще бъде подготвен за работа във всички области, изискващи висше образование по специалността “Автотехническа експертиза”. С такава насоченост са например специализираните отдели към застрахователни компании за експертно изследване на пътнотранспортни произшествия, експертни къщи със специализирана насоченост в разследването на пътнотранспортни произшествия, транспортни отдели и др. Той може да се реализира със своите знания и умения, както в Република България, така и в чужбина.

Умения:

Освен това студентите трябва да умеят:

- да създават сложни динамични модели на удар между участници в пътнотранспортни произшествия;
 - да организират и участват в изпълнението на конкретни задачи при разследването на пътнотранспортно произшествие;
 - да създават математически модели на удар между участници в пътнотранспортни произшествия;
 - да провеждат експериментални изследвания и създават аналогични математични модели;
 - да ръководят и участват в цялостната дейност на експертни колективи от разнородни специалисти, работещи в различни области на експертната дейност;
 - да работят като учители в средните училища.
- да продължат образованието си в ОКС „доктор“.

Отношения и нагласи:

Основният акцент е усвояването на знания и формирането на първоначални умения по подготовката и провеждането на Съдебните компютърни, автотехнически експертизи.

Методи за обучение и връзки с други дисциплини

Методи на обучение:

Лекционните занятия, ръководството и организацията на извънаудиторната заетост, защитата на курсови проекти се провежда от доц. д-р инж. Стефко Бурджиев, на основен трудов договор във ВСУ "Черноризец Храбър", доктор по защита на населението и народното стопанство в критични ситуации, доцент по системи и устройства за опазване на околната среда.

Методи на преподаване и усвояване на материята:

- Лекции (1 часа на седмица, 15 седмици)
- Консултации (1 час на седмица, 6 седмици);
- Семинарни / Практически / on-line занятия (1 часа на седмица, 15 седмици);
- Курсов проект и изследователска работа (3 часа на седмица, 5 седмици)
- Работни срещи (1 часа на седмица, 5 седмици)
- Методи за неприсъствено обучение (1 час на седмица, 10 седмици)
- Стаж (8 часа на седмица, 1 седмици).

Предварителни изисквания:

Учебната дисциплина е обобщаваща за цялостното обучение на студентите от специализация модул и се базира на получените знания от предходните курсове на обучение. Във взаимна обвързаност и зависимост тя се осигурява от учебните дисциплини: теория на риска и безопасността; конституционно право; развитие и гасене на пожарите; аварийно-спасителни техники и тактики; правен режим при БАК; държавна власт и държавна администрация и др

Осигурявани дисциплини:

Основната задача на курса е да послужи за въвеждане в системата от профилиращи дисциплини, включени в учебния план на специалността СКАТЕ. Преподаваният материал следва да изпълни ролята на база, върху която да се интегрират знанията, дадени от другите учебни дисциплини, имащи за предмет различни страни на защитата на националната сигурност.

Чрез включеното в програмата учебно съдържание се цели също така обучаемите да придобият умения по използване на компютърна техника при решаването на разнообразни приложни задачи на областно и общинско равнище при кризисни ситуации.

Проверка на знанията и уменията

Крайно оценяване:

Резултатите от обучението по дисциплината на базата на настоящата учебна програма се оценяват посредством комплексна изпитна оценка след приключване на обучението по дисциплината в края на семестъра.

Методи и форми на оценяване:

При оценка знанията на обучаемите се оценяват способностите им:

Да дефинират фундаменталните принципи от законовите и подзаконовите нормативни актове;

Да обясняват основните характеристики на различните ситуации, и възможните задачи на експертите участващи в разследването на ПТП;

Познанията им на основите на управлението и начините за вземане и оптимизиране на решения в условия на риск и неопределеност;

Да използват информационните и комуникационните системи, както и системите за осигуряване на ресурсите ПТП;

Обективно и точно да оценяват обстановката и влиянието на външни фактори и събития върху нея;

Да правят прогнози и предположения за превантивни мерки;

По запазване на собственото си здраве и това на гражданите при

разследване на ПТП

Отличен (A): Студентът показва всестранны и задълбочени знания, дава обосновани и точни отговори по въпросите, умело, логично и точно излага мислите си, притежава практически умения и навици по отчитане на кризисните ситуации. Висока степен на критическо мислене. Притежава познание и способност при прилагане на критически теории. По умел начин се сравняват и съпоставят основни тези на два текста и/или автора както и на две или повече школи. Балансирано представяне на най-важните тезисни позиции. Стегнат и уместен академичен стил. Успешно излагане на убедителни доказателства, както в полза, така и срещу, изразеното мнение. Този доказателствен материал е подкрепен с ясно, точно и убедително цитиране. Добри аргументативни умения при интегриране на теория (практика), информация за постигане на целите на изложението (разработката). Заключение част изразява ясно становището на студента по въпроса. Прецизна терминология и литературна езикова грамотност.

Мн.добър (B): Студентът има пълни и задълбочени знания, притежава практически умения, има логична и задълбочена мисъл, умело си служи с правната терминология. По-голяма част от информацията е умело разгърната. Съществува леко нарушаване на баланса при представяне на основните аргументи. Доказателственият материал е подкрепен с ясно, точно и убедително цитиране. Добри аргументативни умения при интегриране на теория (практика) информация за постигане на целите на изложението (разработката). Заключение част изразява ясно становището на студента по въпроса. Стегнат академичен стил. Допускат се отделни езикови неточности.

Добър (C): Студентът има пълни знания, уверено ги прилага на практика, служи си с правната терминология. Сравняват се и се противопоставят по-голяма част от аргументите на две или повече теоретични школи, автори и/или произведения. Наблюдава се превес на една теория или школа. По-голяма част от информацията е умело разгърната. Преобладава описанието вместо аналитичното мислене. Отговорът съдържа основната информация, но с леко нарушен баланс при представянето ѝ. Доказателственият материал е подкрепен с ясно, точно и убедително цитиране. Добри аргументативни умения при интегриране на теория (практика), информация за постигане на целите на изложението (разработката). От заключителната част се разбира становището на студента по въпроса. Допускат се отделни езикови неточности.

Среден (D,E): Студентът отговаря по същността на въпросите с известни затруднения, има недостатъчни практически умения и навици, недостатъчно точно излага мислите си. Отговорът показва, сравнява и съпоставя само някои от ключовите аргументи на два текста/автора или теоретични школи. Наблюдава се превес само на една теоретична постановка. Доказателственият материал е представен по разбираем, но неправилно структуриран начин. Направен е опит за постигане на академичност в стила на изразяване. Някои от аргументите са неправилно разбрани и неуместно интерпретирани, но като цяло същността на текста е ясна. Съществува опит за оформяне на заключение, но гледната точка (позиция) на студента остава неясна. Съществуват основни пропуски в езиковата компетентност.

Слаб (FX,F): Студентът няма необходимите знания, допуска принципни грешки, затруднява се в отговорите, не умее да обясни същността на въпросите, не излага мислите си логично. Направен е опит за сравнение и съпоставка на два текста (автора) или теоретични школи, но не са показани достатъчни знания или разбиране на материала. Недостатъчен обем информация. Съдържат се само някои от ключовите позиции за анализ. В представянето липсва добра аргументация. Тезата е поставена неточно и неясно. Сериозни пропуски в информацията (уменията) теоретичните, понятийните и/или практическите

елементи в изложението. Липсва интеграция между посочените компоненти в целите на изложението. Съществува само опит за академичен стил; цитирането е неправилно. Наблюдават се груби грешки. Забелязват се елементи на плагиатство.

Критерии за оценяване:

Текущата оценка в края на първи, втори и трети раздели се получава в резултат на средноаритметичната стойност от поставените текущи оценки за показаните знания по отделните теми в процеса на практическите разработки и оценката им On-line. За всяка успешно завършена и защитена практическа разработка се присъждат:

- за оценка среден – 5 точки;
- за оценка добър – 6 точки;
- оценка мн. добър – 8 точки;
- оценка отличен – 10 точки.

Всеки студент е задължен да подготви курсов проект по изучената тематика, който се защитава в извънучебно време или on-line. В зависимост от оценката се присъждат:

- за оценка среден – 10 точки;
- за оценка добър – 15 точки;
- за оценка мн. добър – 20 точки;
- за оценка отличен – 25 точки.

В процеса на лекционния курс по дисциплината студентите получават по 1,0 точка на учебен час;

До изпит се допуска студент, който в периода на текущ контрол е набрал минимум 55 точки и задължително е сдал практическите разработки по трите раздела и курсовия проект. При 74 и повече точки (задължително сдаване практическите разработки по трите раздела и курсовия проект) студентът придобива право на освобождаване от изпит с оценка много добър или отличен, в зависимост от средния успех от текущото оценяване.

Крайната комплексна оценка се закръглява до цяла единица и се получава от зависимостта:

$$(1) \quad \text{ОЦ} = 0,2 \cdot ((\text{ТО1} + \text{ТО2} + \text{ТО3}) / 3) + 0,2 \cdot \text{Ок.п.} + 0,6 \cdot \text{Ои},$$

където: ОЦ е комплексната оценка по учебната дисциплина за вписване в изпитния протокол и студентската книжка, главните книги, дипломата за висше образование на завършилите курса на обучение и в европейското дипломно приложение;

ТО1, ТО2 и ТО3 са текущи оценки за отделните раздели;

Ок.п – оценката от курсовия проект;

Ои – оценката от изпита

Компоненти и тяхната тежест в крайната оценка:

Резултатите от обучението по дисциплината на базата на настоящата учебна програма се оценяват посредством комплексна изпитна оценка след приключване на обучението по дисциплината в края на семестъра.

Учебни материали и ресурси за самоподготовка

Основна литература:

1. Европейска комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ); Насоки за ролята на вещите лица, назначени от съда в съдебното производство в държавите членки на Съвета на Европа; Документ, приет от СЕРЕJ на 24-то пленарно заседание, (Страсбург, 11 – 12 декември 2014 г.)
2. Правила за подготовка и възлагане на експертизи по веществени доказателства и доказателствени средства в лабораториите на Центъра за експертни криминалистични изследвания при Научноизследователския институт по криминалистика и криминология на МВР.
3. Съдебната експертиза в България и в страните от ЕС /граждански процес/, Окончателен доклад; Проект № BG05SFOP001-3.003-0004 „Съдебната експертиза в България и в страните от ЕС /граждански процес/“ се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския социален фонд на Европейския съюз чрез Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.
4. Вещите лица в България – етични стандарти и механизми за контрол върху тяхната дейност, 2006 година, София
5. Европейски наръчник за правна Експертиза, Съфинансиран от програма Гражданско правосъдие на

Европейския съюз JUST/2013/JCIV/AG/4664

6. Закон за съдебната власт
7. Граждански процесуален кодекс
8. Административнопроцесуален кодекс
9. Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
10. Наказателно-процесуален кодекс
11. Наредба №1 от 16 януари 2008 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица.
12. Наредба №2 от 26.10.2011г. за условията и реда за извършване на съдебномедицинските, съдебно-психиатричните и съдебно-психологичните експертизи, включително и за заплащане разходите на лечебните заведения/ДВ бр.91 от 18.11.2011г./
13. Наредба № 16 от 13.05.2005 г. за съдебно-психиатричните експертизи за задължително настаняване и лечение на лица с психични разстройства
14. Наредба №1461 за съдебно-счетоводните и финансово-икономическите експертизи. - Наредба №1 от 12.01.1996 за автотехническите експертизи
15. Наредба № 5 от 14 февруари 2008 г. за условията и реда за включване и изключване във/от списъка на вещите лица по чл.151,ал.4 от Закона за кредитните институции.
16. Наредба №10 за съдебните и арбитражните експертизи.
17. Постановление № 111 на МС от 16 август 1975г. за подобряване организацията на съдебните експертизи.

Речник (ключови думи)

Съдебна експертиза; Съдебна компютърна автотехническа експертиза; Гражданското производство; Европейски наръчник за правна експертиза ЕИЕЕ; конкретни технически въпроси; Ефективност на правосъдието ; Технически експерти; Научни и технически познания по въпроси от фактическата обстановка; Вещи лица; Доводи на страните; Правни експерти; Консултиране на съдията; Конкретни въпроси по отношение на правилата, практиките и правата, приложими в чуждестранното право, и по-специално по отношение на правото на държави извън ЕС.

Съдържание на учебната дисциплина по тематични единици за редовна форма на обучение

№	Тема	Основни въпроси	Лекции	Сем. упр.	Пр. зан.	Извън аудит.	Осигуряване
1.	Общи положения и определения. Необходима ли е експертиза на съдебния процес и ако да, защо е така? Какво очаква съдът да извърши за него съдебният експерт?	- Общи положения и определения. - Необходима ли е експертиза на съдебния процес и ако да, защо е така? - Какво очаква съдът да извърши за него съдебният експерт?	2		2	8	
2.	Видове автотехнически експертизи:	- Служебни (за нуждите на застраховане, митница, данъчни служби, лизинг и други). - Съдебни (назначени от следствието, прокуратурата или съда). - Лични (частни експертизи за физически лица).	2		2	8	
3.	Правила за подготовка и възлагане на експертизи. Компетенция права и задължения на експерта.	- Как съдът намира и назначава подходящ експерт за извършване на съдебна експертиза? - Кой експерт е „подходящ“ за извършване на съдебни експертизи? - Как назначаващият орган осъществява избор на подходящ експерт? - Как се назначава/възлага съдебна експертиза? - Как се назначава/възлага колективна или комплексна съдебна експертиза? - Основания за отвод на вещото лице. - Какъв е приносът на съдебната експертиза за съдебния процес (континентална правна система)? - Теории, които разглеждат експертизата като доказателствено средство; - Теории, според които експертизата не е доказателствено средство; - Теории, които допускат двойнствена процесуална природа на експертизата; - Теории за експертизата като съдебен оглед; - Теории за експертизата като самостоятелен вид доказателство; - Теории за експертизата като помощно средство на съда; - Съвременни схващания за същността на съдебната експертиза.	2		2	8	
4.	Регламентиращи документи при оценка на МПС и изготвянето на експертиза.	- Национални регламентиращи документи. - Международни регламентиращи документи	2		2	8	

5.	Методика за провеждане на оглед за определяне на техническото състояние на МПС:	1. Подготовка на експерта за оглед на МПС. 2. Способи и методи за идентификация на МПС (определяне на марка, модел, година на производство, технически параметри). 3. Изготвяне на протокол за огледа.	2		2	8	
6.	Методика за определяне пазарната стойност на МПС		1		1	4	
7.	Методика за определяне размера на щетите нанесени по МПС в резултат на ПТП, кражба, пожар, злоумишлени действия на трети лица и други		2		2	8	
8.	Структура на автотехническите експертизи:	1. Общи положения. 2. Изясняване на обстоятелствата по идентификацията, определяне на техническото състояние, действителната стойност и други. 3. Експертиза за застраховане. 4. Експертиза за определяне размера на щетите и загубите при реализирано ПТП, авария, кражба, пожар и други.	2		2	8	
	Общо часове		15		15	60	

Разработил програмата: Доц. д-р инж. Стефко Бурджиев

Учебната програма е приета от Съвета на катедра "Сигурност и безопасност" с протокол № 9/ 18.05.2023 г.

Учебната програма е утвърдена от Факултетния съвет на Юридически факултет с протокол №11/ 8.06.2023 г. и заповед № 152/ 12.06.2023 г. на декана на факултета.